

Kokousmuistio Kotilava ory 3/2018

Kokousaika: tiistai 13.3.2018 kello 12.09–14.50.

Kokouspaikka: Kansalliskirjasto, Auditorio (C221), Yliopistonkatu 1, Helsinki.

Paikalla:

Ohjausryhmä: Jyrki Hakapää, Jyrki Ilva, Jaana Latvanen (varapj.), Sami Niinimäki, Emilia Palonen (pj.), Suvipäivi Pöytälaakso-Koistinen, Sami Syrjämäki.
Hankkeen työntekijä: Riitta Koikkalainen (siht.).

Vierailija: Kristiina Hormia-Poutanen.

Poissa: Nina Hyvönen, Tiina Koskimäki (Elisa Tiilikaisen sijainen), Johanna Lilja, Pekka Nygren, Lea Ryyänen-Karjalainen.

Kokousaika: tiistai 13.3.2018 kello 12.09–14.50.

Kokouspaikka: Kansalliskirjasto, Auditorio (C221), Yliopistonkatu 1, Helsinki.

Paikalla:

Ohjausryhmä: Jyrki Hakapää, Jyrki Ilva, Jaana Latvanen (varapj.), Sami Niinimäki, Emilia Palonen (pj.), Suvipäivi Pöytälaakso-Koistinen, Sami Syrjämäki.
Hankkeen työntekijä: Riitta Koikkalainen (siht.).

Vierailija: Kristiina Hormia-Poutanen.

Poissa: Nina Hyvönen, Tiina Koskimäki (Elisa Tiilikaisen sijainen), Johanna Lilja, Pekka Nygren, Lea Ryyänen-Karjalainen.

1§ Kokouksen avaus

Puheenjohtaja **Emilia Palonen** avasi kokouksen kello 12.09 ja totesi läsnäolijat sekä päätösvaltaisuuden.

2§ Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi seuraavin muutoksin:

- Korjaus: pykälien numerointi korjattiin.
- Korjaus 6 §: muotoilu "Tapaaminen järjestettiin FUN:in pyynnöstä" korjattiin muotoon "Tapaaminen järjestettiin alun perin Kirjastoverkkopalveluiden johtaja **Kristiina Hormia-Poutasen** aloitteesta".
- **Suvipäivi Pöytälaakso-Koistisen** ehdotuksesta nostettiin ohjausryhmän tehtävät listalle kohdaksi 3.1.

3§ Ohjausryhmä

3.1. Ohjausryhmän tehtävät

Sihteeri oli pohjustanut keskustelua viittaamalla [kokouksessa 7/2017 \(1.11.2017\)](#) esillä olleeseen **Jyrki Hakapään** toiveeseen hallintomallin täydentämisestä listaamalla ohjausryhmän tehtävät. Tätä ei ollut tähän mennessä kuitenkaan vielä tehty. Sihteeri esitti, että se tehtäisiin nyt. Monivaiheisen ja -säikeisen keskustelun päätteeksi päädyttiin siihen, että ohjausryhmän rooli on hyvä pitää entisellään eli että ohjausryhmä on hankkeen neuvoa-antava taustatuki. Se, millaiseksi ohjausryhmän rooli muodostuu sitten, kun konsortio aloittaa toimintansa, keskustellaan ja päätetään tuonnempana.

Tässä yhteydessä keskusteltiin jälleen myös Kotilavan rahoitusmallin kokonaisuudesta. Yhteenveto keskustelusta:

Sami Niinimäki summasi tähän asti tehtyä työtä: (1) on viestiä kotimaisten tiedelehtien tärkeydestä; (2) on korostettu muutostarpeita ja etsitty kestäviä keinoja niihin vastaamiseksi; (3) on yritetty löytää yhteisymmärrystä siitä, miten kotimaista tiedejulkaisemista halutaan kehittää.

Suvi Pöytälaakso-Koistinen toivoi, että tulevaisuudessa Kotilavan ohjausryhmä saisi aikaan ehdotuksia, jotka voidaan viedä Suomen yliopistokirjastojen neuvostolle päätösasioina ja totesi, että nyt esitetyllä mallilla ei kannata lähestyä yliopistoja, täytyy edetä jollain toisella mallilla. Suomen yliopistokirjastojen verkostolle on tärkeää tietää, mistä maksetaan. **Kristiina Hormia-Poutanen** mielti, että pulmana on yliopistojen kokemus mallin kalleudesta ja että nyt on tärkeää tarkistaa, onko rahoittajille koituviksi ajateltuja kustannuksia vielä pienennettyä.

Jyrki Hakapään havainnon mukaan suuri haaste on ollut koko ajan, että löydetään yhteisymmärrys siitä, mistä rahoitus avoimelle julkaisemiselle löydetään. Praktinen eteenpäin meno olisi tärkeää – ilmeisesti puhutaan eri asioista – "malli ei toimi" = toista tarvittaisiin; "malli liian kallis" = periaatteessa malli voisi toimia, mutta korjattuna.

Sami Niinimäki nosti esiin sen, että malli on pitkälle ja yhdessä mietitty, se ei ole hatusta tempaistu, se on joustava ja sitä pystytään kehittämään. Asiaa voi lähestyä myös kysymällä, kuka tätä tarvitsee? Vastaus on, että korkeakoulut tarvitsevat tätä tutkijoiden työn mahdollistamiseen – että tutkija voi tuottaa tutkimusta. Esiin on nostettu myös hallintokulujen kalleuden teema, mutta kuinka kalliita muut vaihtoehdot olisivat? Kotilavassa yhdessä muotoiltu kokonaisuus palvelee suurempia tietopoliittisia tavoitteita; mallin rinnalla voidaan esittää vaihtoehtokustannuksia, mihin mahdollinen tilausrakennus perustuvat summa riittäisi? Vaihtoehtoiset kustannukset olisi hyvä esittää selkeästi – jos menetetään kotimaiset julkaisut, mitä tämä tarkoittaa talouden kannalta? Dialogi FUN:in kanssa on erittäin tärkeää, on löydettävä aikaa ja tilaa, että päästään yhteisymmärrykseen.

Sami Syrjämäki peräänkuulutti tietoa siitä, kuinka suurta muutosta malliin tarvittaisiin. Olisiko toivoa, että mallia saataisiin edullisemmaksi vähentämällä artikkelimaksun määrää, vai olisiko parempi lähteä etsimään ratkaisua aivan toisista suunnista? **Kristiina Hormia-Poutanen** kysyi, mikä on minimi, millä lehdet voidaan pitää mukana? Ja toinen kysymys on, kuinka paljon rahoitusta tarvitaan? Kotilavan etenemisen kannalta on tärkeää osoittaa, että palaute on kuultu, ja eteenpäin on mentävä yhdessä. Täysin uuden mallin rakentamisessa ei ehkä ole mieltä, nyt esitetyn mallin muokkaaminen olisi järkevämpää. Konkreettisten asioiden aikaan saaminen olisi tärkeää. **Emilia Palonen** korosti, että olisi hyvä keskustella rehtoreiden kanssa. Lisäksi voisi olla viisasta korostaa tiedon kuratoinnin teemaa ja tiedejulkaisujen roolia koko tieteen tekemisen kentällä. **Jyrki Hakapää** ehdotti, että tutkitaan vielä kerran läpi nyt esitetty malli laskelmineen, ja perataan myös jo tutkituista vaihtoehdoista tehdyt laskelmat. Esimerkiksi rahoituspohjan laajentaminen eli sektoritutkimuslaitosten mukaan tulo ja kannatusjäsenyydet tulevaisuuden asioita. Ensinnäkin on hyvä saada ensimmäinen askel otettua.

Keskustelun päätteeksi todettiin, että vuoropuhelua FUN:in kanssa jatketaan. Tulevaisuudessa pyritään pääsemään suoraan kontaktiin yliopistojen rehtoreiden kanssa ja viestintää tehostetaan.

3.2. Ohjausryhmän kokoonpano

Aiemmissa kokouksissa on puhuttu ohjausryhmän täydentämisestä niin, että mukaan saataisiin ainakin Arene, sektoritutkimuslaitokset ja UNIFI. Onko tarvetta vielä laajemmalle joukolle, ja onko ohjausryhmällä jo ehdotuksia nimistä joihin voitaisiin ottaa yhteyttä heti kokouksen jälkeen? Esillä on ollut jo seuraavia nimiä: **Kristiina Hormia-Poutanen** (KVP:n johtaja), **Jukka Mönkkönen** (UNIFI, Itä-Suomen yliopiston rehtori), **Tapio Huttula** (Arene, Humanistisen ammattikorkeakoulun rehtori), **Tuukka Tammi** (sektoritutkimuslaitokset, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämisspäälikkö) sekä **Leena Palmén** (Valtioneuvoston kanslia, tietoasiantuntija).

Jyrki Hakapää mietti, kuinka pitkälle menee, ennen kuin saadaan varmat vastaukset uusista edustajista ja kuinka kauan sisään ajaminen kestää? **Emilia Palonen** totesi, että tässä vaiheessa voisi ottaa jo alustavasti yhteyttä mainittuihin henkilöihin, mutta asian virallisen kysymisen voisi ehkä jättää tuonnemmaksi.

Päätettiin, että halukkuutta tulla mukaan ohjausryhmän toimintaan tiedustellaan Pyöreässä pöydässä mutta että ohjausryhmää täydennetään syksyllä 2018.

3.2. Ohjausryhmän toimikausi

Edellisessä kokouksessa puhuttiin siitä, että nyt istuva ohjausryhmä toimisi vuoden 2018 loppuun asti. Oli ehdotettu, että asiasta tehdään päätös ja että ne, jotka eivät vielä ole taustaorganisaatioiltaan kysyneet mandaatilleen jatkoa, tekevät niin maaliskuun loppuun mennessä? Mikäli jatkomahdollisuutta ei ole, voisi saman tien kysyä itsensä sijalle jotakuta toista edustajaa.

Päätettiin, että nyt istuva ohjausryhmä toimii vuoden 2018 loppuun asti. Ne, jotka eivät vielä ole kysyneet omaa jatkoaan, kysyvät edustamiltaan tahoilta. Suomen yliopistokirjastojen neuvosto FUN:ille lähetetään toivomansa virallinen pyyntö asiasta.

4§ Kotilavan rahoitusmallin tämän hetken tilanne, sektoritutkimuslaitokset rahoittajiksi, kannatusjäsenyys, lehtien tilanne

Todettiin, että Rahoitusmallin tilanne kotimaassa on kokolailla sama, mitä se oli ennen edellistä kokousta.

4.1. Sektoritutkimuslaitokset

Ennen kokousta ohjausryhmää oli pyydetty pohtimaan keinoja valtion tutkimuslaitosten sekä muiden tutkimusorganisaatioiden houkuttelemiseksi avointen kotimaisten tiedelehtien rahoittajiksi. Lisäksi oli pyydetty miettimään, rakennetaanko tutkimuslaitoksia varten oma laskentakaavansa vai pidetäänkö kriteerit samoina kaikille osallisille.

Kovin suoraviivaista keinoa tutkimuslaitosten mukaan houkuttelemiseksi ei näytä löytyvän, sillä tutkimuslaitosten rahoitus rakentuu eri tavalla kuin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen. Hyvään tahtoon vetoaminen ei välttämättä riitä. Todettiin, että on kuitenkin hyvä kartoittaa myös tämän kentän toimijoiden suhtautuminen Kotilavan rahoitusmalliin.

4.2. Kannatusjäsenyys

Aiemmissa kokouksissa on sivuttu kannatusjäsenyyden mahdollisuutta. Kannatusjäseneksi voisi liittyä sellainen organisaatio, jonka jäsenet eivät julkaise konsortiolehdissä mutta jotka hyötyvät kotimaisten tiedelehtien annista. Tällaisia toimijoita ovat esimerkiksi valtioneuvosto, eduskunta, työelämätoimijat. Avoimiksi kysymyksiksi jäivät, miten kannatusjäsenyyden hinta on järkevää asettaa ja se, kenelle ja missä vaiheessa kannatusjäsenyyttä tarjottaisiin. Näitä kysymyksiä käsitellään tarkemmin tulevissa kokouksissa.

4.3. Lehtien tapaaminen

Ohjausryhmälle tuotiin tiedoksi, että lehtien tapaaminen järjestetään kevään kuluessa. Lehdet ovat joutuneet odottamaan kovin kauan tietoa tapahtumisista, ja niiden täytyy päästä suunnittelemaan jo tulevia aikoja ja vuoden 2019 toimintaansa.

5§ Pyöreän pöydän keskustelu

Pyöreän pöydän keskustelun valmistelut olivat edenneet hiljaisuudessa. Näyttää siltä, että keskustelu onnistuu aikaisintaan huhtikuun loppupuolella. Keskustelun tavoite on saada keskustelijat sitoutumaan kotimaisten tieteellisten lehtien avoimuuden rahoittamiseen, ja sitoutuminen manifestoituu käytännön toimiin johtavien päätösten muodossa. Edellisissä kokouksessa oli pohdittu, että keskustelemaan kutsutaan:

- FUN (kaikki)
- Amkit-konsortio (Hanna Lahtinen, Laurea)
- Arene (Tapio Varmola, SEAMK)
- UNIFI (Jukka Mönkkönen UEF puhumaan, kuulolle kaikki)
- OKM (Erja Heikkinen)
- Suomen tiedekustantajien liitto
- Tieteellisten seuran valtuuskunta (Sami Syrjämäki, Lea Ryynänen-Karjalainen)
- eduskunta (sivistysvaliokunta tms?; Tutkas – pj. Sanna Lauslahti?)
- Suomen Akatemia (Riitta Majjala)
- valtioneuvoston kanslia (Leena Palmén, tietoasiantuntija Sari Löytökorpi)
- Tulanet (tutkimusjohtaja Per Mickwitz)
- Kotilava-lehdet (Alue & Ympäristö ja Fennia Kirsi Pauliina Kallio tai Yhteiskuntapolitiikka Tuukka Tammi)
- Julkaisufoorumi (ory:n pj. Keijo Hämäläinen)
- tiedetoimittajat (Ulla Järvi tai Tuukka Tammi)

Työskentelylle varataan riittävästi aikaa. Alkulähtö saadaan muutamasta lyhyestä napakasta alustuksesta, minkä jälkeen joukko jaetaan työryhmiin, joista jokaiselle annetaan oma kysymysryppäänsä pohdittavaksi. Työryhmien vetäjiksi toivotaan ohjausryhmän jäseniä. Päivän päätteeksi työryhmien tulokset kootaan yhteen ja sovitaan, miten asioita viedään eteenpäin.

Ohjausryhmä päätti, että Pyöreä pöytä järjestetään tiistaina 29.5.2018. Varalle ehdotettiin perjantaita 1.6.2018. Sihteeri jatkaa valmisteluja aiempien suunnitelmien mukaisesti.

6§ FUN:in edustajien tapaaminen 22.2.2018

[Finnish University Libraries Network – Suomen yliopistokirjastojen](#) edustajat tapasivat lyhyesti Kotilavan sihteerin ja ory:n edustajan **Jyrki Ilvan**.

Tapaaminen järjestettiin alun perin Kirjastoverkkopalveluiden johtaja **Kristiina Hormia-Poutasen** aloitteesta. Alun perin tarkoitus oli, että mukana olisivat olleet myös **Kristiina Hormia-Poutanen** ja **Nina Hyvönen**, mutta kumpikaan ei päässyt lopulta paikalle sairastumisen takia. Keskustelu oli yleisluontoinen, ja siinä FUNin edustajat **Ulla Nygrén** ja **Minna Niemi-Grundström** toistivat FUN:in varauksellisen kannan Kotilavan rahoitusmallia kohtaan. **Ulla Nygrénin** tapaamisesta laatima muistio on jaettu ohjausryhmän jäsenille 26.2.2018.

7§ Avoimen tieteen koulutus, Kotilava yhteistyössä

Kansalliskirjasto koordinoi avoimen tieteen koulutusta myös vuoden 2018 aikana. Kotilava on mukana järjestämässä koulutuspäivää Tiedejulkaisun elinkaari; päivä järjestetään toukokuussa. Lisätietoja antaa Sari Räisänen (etunimi.sukunimi@helsinki.fi).

8§ Viestintä

Sihteeri ehdotti, että hän pohtii yhdessä Tieteellisten seuran valtuuskunnan julkaisupäällikkö **Sami Syrjämäen** kanssa TSV:n mahdollista kontribuutiota Kotilavan viestintään. Ohjausryhmälle tämä sopii.

9§ Muut esille tulevat asiat

Muita esille tulleita asioita ei ollut.

10§ Seuraavat kokoukset

Sovittiin, että seuraava kokous pidetään maanantaina 23.4. kello 12–14 ja tuolloin käsitellään ainoastaan viilattu rahoitusmalli.

11§ Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Emilila Palonen päätti kokouksen kello 14.50.